DAILY ASSAM

বিনামূলীয়া
পাঠ্যপুথি

আমি আৰু আমাৰ পৰিৱেশ

দ্বিতীয় ভাগ

চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ বাবে

D6H6C9

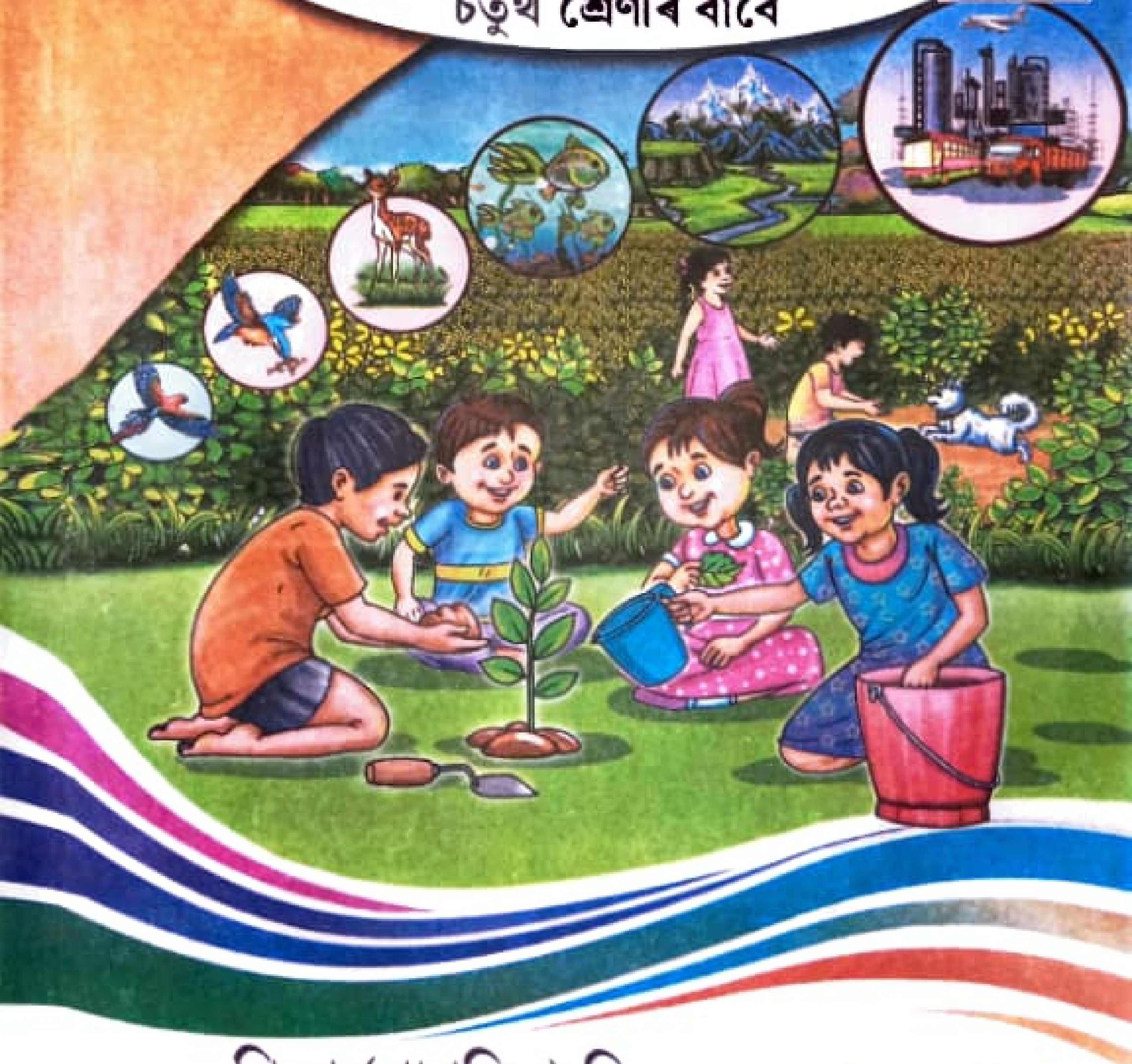

শিক্ষা (প্ৰাথমিক) বিভাগ, অসম চৰকাৰ

সূচীপত্ৰ

পাঠ নং	পাঠৰ নাম	পৃষ্ঠা
১	গছ-গছনিৰ কথা	১-৭
২	ভিন ভিন প্ৰাণী	৮-১৯
৩	পানী	২০-২৮
৪	শাক-পাচলিৰ বাগিচা	২৯-৩৮
৫	স্বাস্থ্য আৰু সুৰক্ষা	৩৯-৪৬
৬	বায়ু আৰু আমাৰ চৌপাশ	৪৭-৫৩
৭	আমাৰ সামাজিক অনুষ্ঠান	৫৪-৫৯
৮	আমাৰ উৎসৱসমূহ	৬০-৬৯
৯	আমাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পতাকা	৭০-৭৭
১০	আমাৰ ৰাজ্যখন	৭৮-৯০
১১	অসমৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ	৯১-৯৭
১২	অসমৰ কুটীৰ শিল্প	৯৮-১০৫
১৩	শিৱসাগৰলৈ যাত্ৰা	১০৬-১১২
১৪	আমাৰ অধিকাৰ	১১৩-১১৭

DAILY ASSAM

DAILY ASSAM

পাঠ - ১
গছ-গছনিৰ কথা

১

J5K8U5

আমাৰ চৌপাশে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ উদ্ভিদ আছে। এই উদ্ভিদবোৰৰ কিছুমান একেবাৰে চাপৰ, কিছুমান জোপোহা আৰু কিছুমান ওখ আৰু বহুত ডাল পাতেৰে ভৰা। আকাৰ আৰু গঠন অনুসৰি উদ্ভিদক চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰা হয়। যেনে - তৃণ, গুল্ম, লতা আৰু বৃক্ষ। এই বিষয়ে তোমালোকে তৃতীয় শ্ৰেণীৰ পাঠত পাই আহিছা। এই উদ্ভিদসমূহৰ পৰা আমি দৈনন্দিন লাগতিয়াল বস্তু আহৰণ কৰোঁ।

ওপৰৰ ছবিখনত তোমালোকে কি কি গছ-গছনি দেখিছা? সেইবোৰৰ নাম কোৱা।

পৰ্যবেক্ষণ কৰি শ্ৰেণী বিভাজন কৰোঁ আহা—

১ তোমালোকৰ চৌপাশৰ উদ্ভিদবোৰলৈ মন কৰা। সেইবোৰৰপৰা তোমালোকে কি কি পোৱা তলত দিয়া তালিকা অনুসৰি শ্ৰেণী বিভাগ কৰা—

উদ্ভিদৰ নাম	উদ্ভিদৰ প্ৰকাৰ গুল্ম/বৃক্ষ/লতা/তৃণ	তাৰ পৰা কি কি পাওঁ

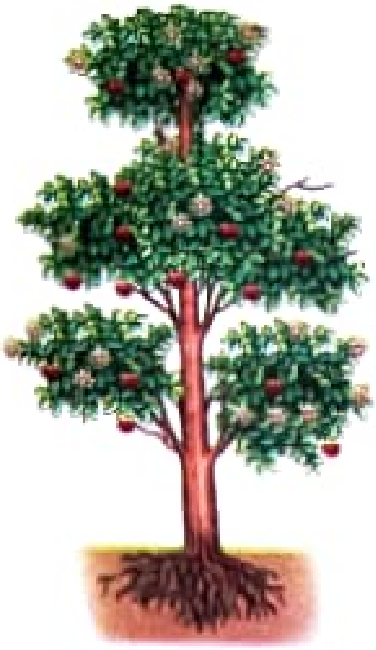

সকলো উদ্ভিদৰ এটা অংশ মাটিৰ ওপৰত আৰু এটা অংশ মাটিৰ তলত থাকে। কাষৰ ছবিখনলৈ মন কৰা। মাটিৰ তলত থকা অংশটো হৈছে শিপা। শিপাই মাটিত খামুচি ধৰি উদ্ভিদ জোপাক থিয় হৈ থকাত সহায় কৰে। ইয়াৰ উপৰি শিপাই মাটিৰপৰা পানী আৰু পানীত পমি থকা খনিজ লৱণ শুহি লয়। মাটিৰ ওপৰত থকা উদ্ভিদৰ অংশবোৰ হৈছে গা-গছ বা কাণ্ড, ডাল, পাত, ফুল আৰু ফল। মাটিৰ ওপৰত থকা এই অংশবোৰৰ দ্বাৰা এজোপা গছ চিনিব পাৰি। গা-গছ বা কাণ্ডৰ পৰাই ডাল ওলায়। ডালবোৰত অসংখ্য পাত, ফুল আৰু ফল থাকে।

শিপাই মাটিত খামুচি ধৰি গছজোপা উভালি নপৰাকৈ ৰখাত সহায় কৰে। ইয়াৰ ফলত মাটিখিনি ক্ষয় হ'ব নোৱাৰে। সেয়ে গছৰ শিপাই খহনীয়া ৰোধ কৰাত আৰু মাটি সংৰক্ষণত সহায় কৰে।

DAILY ASSAM

কৰি চাওঁ আহা

— দুজোপা কোমল গছ উভালি আনা।
— শিপাবোৰ পানীৰে ধুই পৰিষ্কাৰ কৰি লোৱা।
— এজোপা গছৰ শিপা কাটি পেলোৱা।
— দুটা দীঘলীয়া বটলত ৰঙা চিঞাহী দিয়া পানী লোৱা।
— সেই দুজোপা গছ বটল দুটাত ভৰাই লোৱা।
— বটল দুটা দুঘণ্টামান ৰ'দত থোৱা।
— কিছুসময় পাছত গছ দুজোপালৈ লক্ষ্য কৰা।
— শিপা থকা গছজোপাৰ কিবা পৰিবৰ্তন দেখিছানে?

শিপাই মাটিৰপৰা পানী আৰু খনিজ লৱণ শুহি লৈ কাণ্ডৰ মাজেৰে পাতলৈ পঠিয়ায়।

➤ গছ এজোপাৰ ছবি আঁকি ইয়াৰ বিভিন্ন অংশ চিনাক্ত কৰি নামবোৰ লিখা।

উদ্ভিদ আমাৰ বৰ উপকাৰী। উদ্ভিদৰপৰা আমি বহুতো লাগতিয়াল সামগ্ৰী পাওঁ। উদ্ভিদৰপৰা আমি শস্য, শাক-পাচলি, ফলমূল আদি খাদ্য বস্তু পাওঁ। তোমালোকে জানানে যে কিছুমান উদ্ভিদৰ শিপা আমি পাচলি হিচাপে খাওঁ। গাজৰ, মূলা, বীট আদি হৈছে উদ্ভিদৰ শিপা। মাটিৰ তলত থকা শিপাৰ বৰণ সাধাৰণতে বগা হোৱা দেখা যায়। কিন্তু গাজৰ, বীট আদিৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম ঘটে।

উদ্ভিদৰ এটা প্ৰয়োজনীয় অংশ হৈছে পাত। উদ্ভিদৰ পাতবোৰ সেউজীয়া হোৱাৰ কাৰণ কি? **উদ্ভিদৰ পাতবোৰ সেউজীয়া হোৱাৰ কাৰণ হৈছে পাতত পত্ৰহৰিৎ নামৰ এবিধ ৰঞ্জক পদাৰ্থ থাকে।** পত্ৰহৰিৎ থকাৰ বাবে উদ্ভিদে নিজৰ আহাৰ নিজে তৈয়াৰ কৰি ল'ব পাৰে।

পাতে কেনেকৈ আহাৰ প্ৰস্তুত কৰে জানি লওঁ আহা—

শিপাই মাটিৰপৰা পানী শোষণ কৰি লয়। সূৰ্যৰ পোহৰত সেউজীয়া পাতে এই পানী আৰু বায়ুৰপৰা আহৰণ কৰা কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ সহায়ত আহাৰ তৈয়াৰ কৰে আৰু এই প্ৰক্ৰিয়াত অক্সিজেন গেছ বায়ুমণ্ডললৈ এৰি দিয়ে। উদ্ভিদে আহাৰ তৈয়াৰ কৰা এই প্ৰক্ৰিয়াটোৱেই হৈছে **সালোক সংশ্লেষণ।** (তলৰ ছবিখনলৈ মন কৰা)

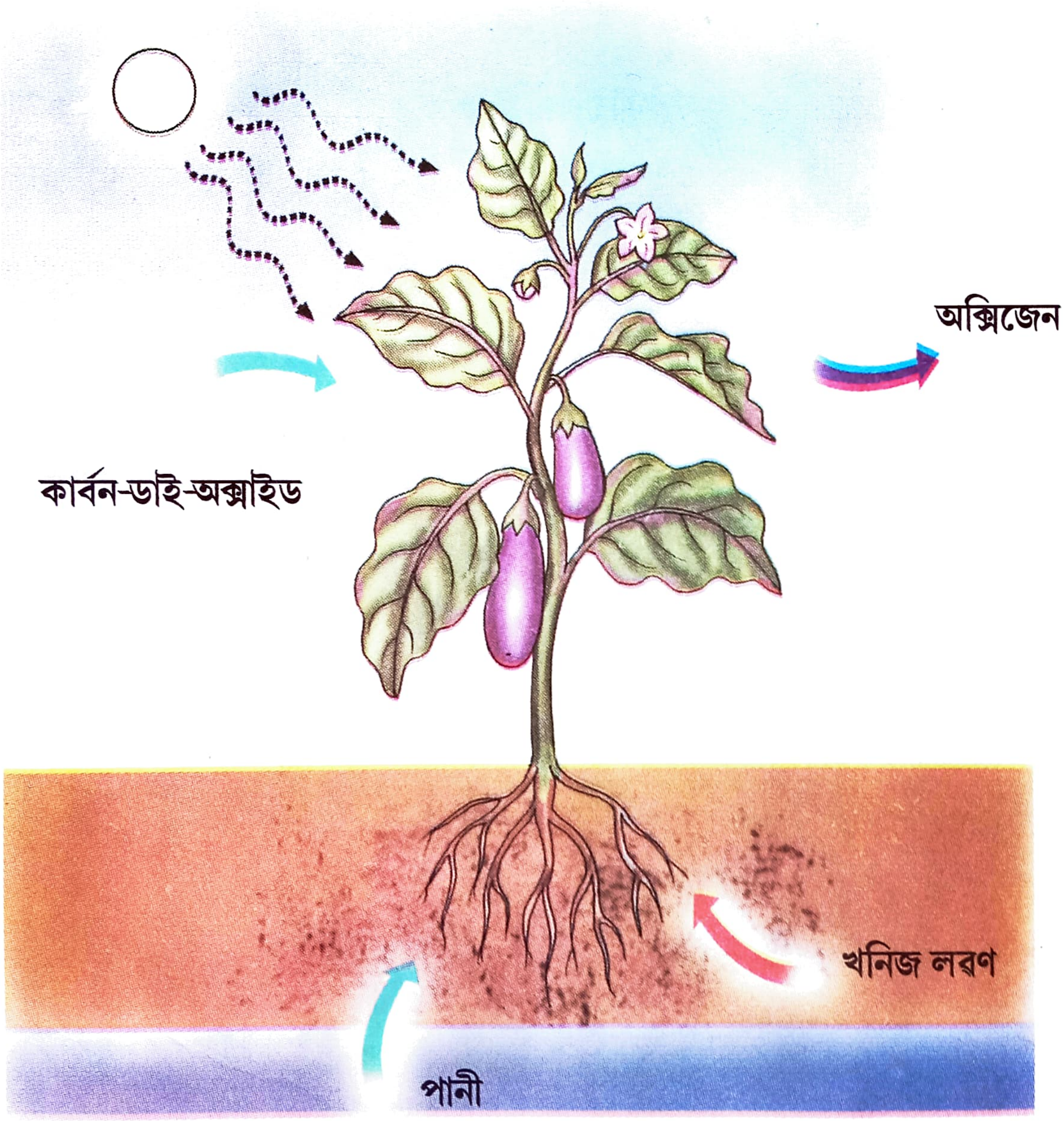

সালোক সংশ্লেষণ প্ৰক্ৰিয়া

পৰ্যৱেক্ষণ কৰি লিখোঁ আহা—

- ওপৰৰ ছবিখন চাই সেউজীয়াপাতে আহাৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ কি কি ব্যৱহাৰ কৰিছে লিখা।

পাতে এৰি দিয়া অক্সিজেন গেছ কি কামত ব্যৱহাৰ হয় জানানে? পাতে এৰি দিয়া অক্সিজেন প্ৰাণীবোৰে উশাহত লৈ জীয়াই থাকে। নিশাহত প্ৰাণীয়ে এৰি দিয়া কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছখিনি উদ্ভিদে আহাৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰে। ইয়াৰ ফলত বায়ুমণ্ডলত অক্সিজেন গেছ আৰু কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ পৰিমাণৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা হয়।

উদ্ভিদে বায়ুমণ্ডলৰ অক্সিজেন গেছ আৰু কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰে।

জানি লওঁ আহা-

- জীয়াই থাকিবলৈ আৰু বৃদ্ধি হ'বলৈ সকলো জীৱকে আহাৰ লাগে। যিহেতু 'উদ্ভিদো' জীৱ সেয়েহে উদ্ভিদকো আহাৰ লাগে। উদ্ভিদে নিজৰ আহাৰ নিজে প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে।
- উদ্ভিদে আহাৰ তৈয়াৰ কৰা কাৰ্যত এৰি দিয়া অক্সিজেন প্ৰাণীয়ে উশাহত লয় আৰু প্ৰাণীয়ে নিশাহত এৰি দিয়া কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছ উদ্ভিদে খাদ্য তৈয়াৰ কৰোঁতে ব্যৱহাৰ কৰে। এই ক্ষেত্ৰত 'উদ্ভিদ' আৰু 'প্ৰাণী' পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।
- উদ্ভিদে বায়ুমণ্ডলত অক্সিজেন গেছ আৰু কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰে। সেয়েহে যিমান পাৰি গছ ৰোপণ কৰিব লাগে আৰু গছৰ যত্ন ল'ব লাগে।

দলগতভাবে কৰোঁ আহা—

➢ গছ ৰোপণৰ বাবে সজাগতা আনিবলৈ শ্ল'গান লিখি প'ষ্টাৰ প্ৰস্তুত কৰা। (চাৰি/পাঁচজনক লৈ দল গঠন কৰি কামটো কৰিবা।)

DAILY ASSAM

ফুল উদ্ভিদৰ এটি অংশ। তে বিভিন্ন ৰং আৰু বিভিন্ন আকা দেখিছা। কিছুমান ফুলৰ পাহিবোৰ ৰংচঙীয়া আৰু কিছুমানৰ বগা। ঠিক সেইদৰে কিছুমান ফুলৰ গোন্ধ আছে আৰু কিছুমানৰ নাই। এই বিষয়ে তোমালোকে তৃতীয় শ্ৰেণীত পঢ়ি আহিছা। বিভিন্ন ঋতুত বিভিন্ন ফুল ফুলে। গোলাপ, নয়নতৰা, জবা আদি ফুলবোৰ বছৰৰ প্ৰায় সকলো সময়তে ফুলি থকা দেখা যায়। শেৱালি, ৰজনীগন্ধা আদি ৰাতি ফুলা ফুল। ফুলৰ ৰং আৰু গোন্ধে কীট-পতংগ, পখিলা, মৌ-মাখি আদিক আকৰ্ষণ কৰে। ফুলৰপৰাই ফল হয়। সেই ফলৰ ভিতৰত থকা গুটিৰপৰাই আকৌ নতুন গছ হয়।

DAILY ASSAM

পৰ্যবেক্ষণ কৰি লিখোঁ আহা—

➤ তোমালোকে দেখা ফুলবোৰৰ নাম লিখি তলৰ তালিকাখন পূৰ কৰা—

ফুলৰ নাম	ফুলাৰ সময় (ঋতু)/ সকলো সময়তে ফুলে	ৰং-চঙীয়া/বগা	গোন্ধ আছে/নাই
গোলাপ	সকলো সময়তে ফুলে	ৰং-চঙীয়া	গোন্ধ আছে।

বিভিন্ন ঋতুত আমি বিভিন্ন ফল খাওঁ। গৰমৰ দিনত তোমালোকে কি কি ফল খোৱা? আম, কঁঠাল, জামু, লিচু, লেটেকু, পনিয়ল আদি নহয়নে? এইবোৰ হৈছে গ্ৰীষ্ম ঋতুত হোৱা ফল। আনহাতে কমলা, বগৰী, ৰবাবটেঙা, জলফাই আদি শীত ঋতুত হোৱা ফল। কল, আপেল আদি ফলবোৰ বছৰৰ সকলো সময়তে পোৱা যায়।

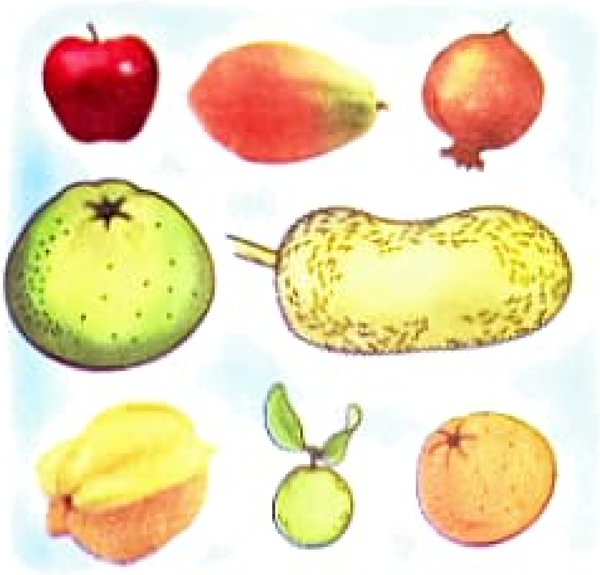

ওপৰৰ ছবিখনলৈ মন কৰা। সকলোবোৰ ফলৰ সোৱাদ একেনে? বিভিন্ন ফলৰ আকাৰ, আকৃতি, বৰণ, সোৱাদ, গোন্ধ আদি বেলেগ বেলেগ। ফলৰ ভিতৰত গুটি বা বীজ থাকে। কিছুমান ফলৰ এটা, কিছুমানৰ দুটা আৰু কিছুমান ফলৰ বহুত গুটি থাকে। এটা গুটি থকা ফলক এগুটীয়া আৰু বহুত গুটি থকা ফলক বহুগুটীয়া ফল বুলি কোৱা হয়। আম, লিচু, বগৰী, জলফাই আদি এগুটীয়া ফল। আনহাতে কঁঠাল, লেটেকু, ডালিম, কমলা, ৰবাবটেঙা আদি বহুগুটীয়া ফল।

কিছুমান ফলৰ আকাৰ ডাঙৰ, যেনে - কঁঠাল, মাটি কঁঠাল, তৰমুজ আদি। কিছুমানৰ আকাৰ সৰু। যেনে - বগৰী, লিচু, লেটেকু, পনিয়ল ইত্যাদি। সাধাৰণতে ফলবোৰ কেঁচা অৱস্থাত সেউজীয়া আৰু পকিলে হালধীয়া বৰণৰ হয়।

ফলৰ গুটি বা বীজৰপৰা নতুন উদ্ভিদৰ সৃষ্টি হয়।

পৰ্যবেক্ষণ কৰি কৰোঁ আহা—

➤ তোমালোকে খোৱা ফলবোৰৰ নাম লিখি তলৰ তালিকাখন পূৰ কৰা।

ফলৰ নাম	বছৰৰ কোন সময়ত পোৱা যায়	আকৃতি	বৰণ	এগুটীয়া/ বহুগুটীয়া	গোন্ধ আছে/ নাই
কমলা	শীতকালত	ঘূৰণীয়া	কমলা	বহুগুটীয়া	আছে

পাতৰ এলবাম সাজোঁ আহা—

DAILY ASSAM

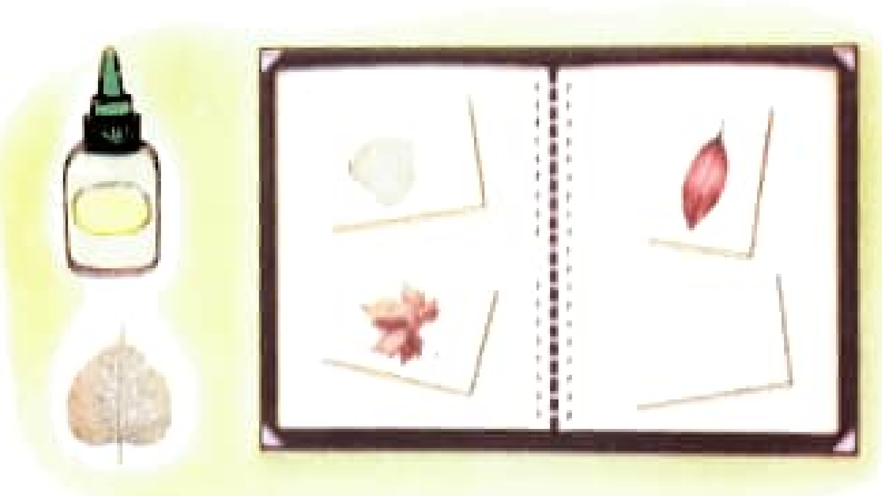

— বিভিন্ন আকৃতিৰ পাত সংগ্ৰহ কৰা। পাতবোৰ কিতাপৰ মাজত ভাঁজ নলগাকৈ হেঁচা দি থোৱা।
— শুকাই গ'লে কাগজত আঠা লগাই পাতৰ এলবাম প্ৰস্তুত কৰা।
— বিভিন্ন আকৃতিৰ পাতৰপৰা প্ৰাণী বা অন্যান্যৰ নক্সা প্ৰস্তুত কৰি তোমাৰ এলবামত সজোৱা।

গছৰ জৰীপ কৰোঁ আহা—

— চাৰি/পাঁচজনীয়া দলত ভাগ হৈ লোৱা। বিদ্যালয়ৰ ওচৰতে থকা পাঁচঘৰ মানুহৰ চৌহদলৈ লক্ষ্য কৰা। কি কি ফুল আৰু ফলৰ গছ আছে নাম লিখা।

অনুশীলনী

১। উত্তৰ লিখা-

(ক) উদ্ভিদ এজোপাৰ অংশসমূহৰ নাম লিখা।

(খ) শিপাক পাচলি হিচাপে খোৱা তিনিবিধ উদ্ভিদৰ নাম লিখা।

(গ) উদ্ভিদৰ পাতৰ বৰণ সেউজীয়া হোৱাৰ কাৰণ কি?

(ঘ) বছৰৰ সকলো সময়তে ফুলি থকা দুবিধ ফুলৰ নাম লিখা।

(ঙ) গ্ৰীষ্ম ঋতুত হোৱা তিনিবিধ ফলৰ নাম লিখা।

DAILY ASSAM

(চ) চাৰিবিধ বহুগুটীয়া ফলৰ নাম লিখা।

২। খালী ঠাই পূৰ কৰা-

(ক) উদ্ভিদে আহাৰ প্ৰস্তুত কৰিবলৈ ———— গেছ ব্যৱহাৰ কৰে।

(খ) লিচু, জলফাই আদিৰ———— গুটি থাকে।

(গ) উদ্ভিদে বায়ুমণ্ডলত ——— গেছ আৰু কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰে।

(ঘ) ফুলৰপৰাই ——— উৎপন্ন হয়।

(ঙ) ফুলৰ ৰং আৰু ———— কীট-পতংগক আকৰ্ষণ কৰে।

৩। শুদ্ধ উত্তৰটোত '✓' চিন দিয়া-

(ক) উদ্ভিদে আহাৰ তৈয়াৰ কৰোঁতে বায়ুমণ্ডলৰপৰা কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড / অক্সিজেন গেছ আহৰণ কৰে।

(খ) শেৱালি, ৰজনীগন্ধা আদি দিনত/ৰাতি ফুলে।

(গ) কমলা, বগৰী আদি গ্ৰীষ্ম ঋতু/ শীত ঋতুত হোৱা ফল।

(ঘ) মাটি কঁঠাল, তৰমুজ আদিৰ আকাৰ সৰু/ডাঙৰ।

৪। তুমি খাই ভাল পোৱা এবিধ ফলৰ ছবি আঁকি ৰং কৰা।

◆◆◆◆◆